

VEČERNI LIST

Posamezna številka 6 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vln.

Cene po pošti:

za celo leto . R 84.—

za pol leta . R 42.—

za četrt leta . R 21.—

za 1 mesec . R 7.—

Za Ljubljano mesečno 7.—

Uredništvo in uprava:

Kopitarjeva ulica št. 6

Uredn. telefon št. 60

Radveljavljene omejitve v Ljubljani.

Prepoved alkohola ostane še v veljavi.

Ljubljana, 3. maja. Policijsko ravnanje preključuje z današnjim dnevom svoj razglas z dne 24. aprila 1920, št. 260/pres., glede zbiranja ljudi na cestah, zapuščanja doma po 10. uri zvečer, zapiranja vežnih vrat ter zapiranja gostiln in kavarn. S tem

se uveljavljajo zopet prejšnji predpisi.

Razglas glede prepovedi točenja opojnih pijač ostane še v veljavi. O razveljavljanju tega razglašja bo sklepala deželna vlada za Slovenijo.

Stavke železničarjev in nade Italijanov.

LDU Reka, 2. maja. Povodom železničarske stavke v Jugoslaviji so reški italijanci in vsa ljudstva, veliko upali v uspeh svojih političnih aspiracij napram Jugoslaviji, o kateri so menili, da bodo nastali v njej nemiri in nered. Pričakovali so zlasti obsežnih izgrediv na

dan 1. maja ter so pripravili vse, da bi v tem primeru s svečanostmi in javnimi obhodi proslavili te dogodke. Ko je došla preko Bakra vest na Reko, da ni v Jugoslaviji nobenih nemirov in krvolitja ter da funkcionira promet, je vzbudila veliko razočaranje v šovinističnih krogih. Vse njihove priprave so padle v morje.

Za ljudsko glasovanje v zasedenem ozemlju.

Ali Italija, ali vmesna država.

Spomenica primorskih Jugoslovancev.

LDU Trst, 1. maja. Zastopniki političnega društva »Edinost«, gg. dr. Wilfan, dr. Podgornik in dr. Stanger so 26. aprila t. l. v San Remu izročili spomenico Vrhovnemu svetu mirovne konference in drugo spomenico ministrskemu predsedniku Nitti.

Prva spomenica, izročena Vrhovnemu svetu, sestavljena v francoskem jeziku, se glasi v slovenskem prevodu:

»Jugoslovani na ozemlju med Dravo in Kvarnerom, katero je zasedla Italija, so sledili s strahom delovnemu mirovni konference in so pretehtali iznova pot svojih političnih organizacij svoj položaj z ozirom na to, da se je sestal Vrhovni svet v San Remu. Njih zaupanje v načela pravičnosti in pravice, ki jih je proglasila konference in ki so privedla do zmage, je neomajno. Zaupajo tudi v bratsko pomoč zastopnikov kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev, s katerimi jih vežejo in jih bodo vezale v vseh slučajih nerazdružne idealne vezi. Vendar jim ne dopušča splošni položaj, da bi čakali kot gledalci na odločitev o svoji usodi. Nasprotno, zdi se jim nujno potrebno, da sami posežejo v razpravo. Ta nujnost se jim zdi tem bolj zapovedujoča, ker je predložila italijanska deputacija z istega ozemlja vrhovnemu svetu neko baje plebiscitarno izjavo vsega interesiranega prebivalstva, v kateri zahteva striktno izvršitev londonskega pakta glede meje med Italijo in Jugoslavijo in poleg tega še priklopitev Reke k Italiji. Nasproti tej izjavi postavljajo Jugoslovani, ki tvorijo večino omenjenega prebivalstva, potom formalnega sklepa svoje politične organizacije, ki naj ga predloži v vednost Vrhovnega sveta gg. Wilfan (Trst), Podgornik (Gorica) in Stanger (Istra), najabsolutnejši in najodločnejši dementi.

Gori navedena italijanska izjava, ki si nadeva ime plebiscitarne je bila sklenjena na sestanku združenih nekaterih političnih strank, ki tvorijo samo manjšino celo med Italijani dežele. Kar se tiče trditve, da se strinja s tem gotovo številno občin, je treba predvsem pripomniti, da ne tvorijo te občine niti petine vseh občin in da jih ne zastopajo svobodno izmed ljudstva izvoljeni župani, ampak komisarji, ki jih je imenovala italijanska oblast. Če bi se bilo vršilo resnično ljudsko glasovanje, bi bil uspeh čisto različen. Obžalovati se mora v interesu definitivne prijateljske ureditve spora, da se zatekajo italijanski politiki spornega ozemlja vedno in vedno k podobnim mistifikacijam, ko bi bilo vendar v korist vseh, če bi razpolagali odgovorni državniiki glede položaja dežele in glede želj prizadetih narodov samo z informacijami, ki odgovarjajo resnici. Imenovana mistifikacija je tim bolestnejša za Jugoslovane zasedenega ozemlja, ker gre do njih najbolj živo upanje in vse njih aspiracije ravno za tem, da bi jim bilo dovoljeno, da

bi odločali z resničnim plebiscitom o svoji usodi.

Ako bi bili Jugoslovani s spornega ozemlja prisiljeni, da se odrečejo uresničenju svojih želja, da bi se združili s svojimi krvnimi brati v kraljestvu Srbov, Hrvatov in Slovencev, bi želeli, da bi se sprejela v skupnem interesu rešitev, ki bi jo — ako bi bila izbira svobodna — gotovo odobravala velika večina Italijanov na tem ozemlju.

Predlagana rešitev bi vsebovala tvorbo vmesne države, ki bi bila popolnoma neodvisna in nevtralizirana in bi obsegala sporno ozemlje, ki leži med Dravo in Kvarnerom in med najskrajnejšimi vzhodnimi oziroma zapadnimi mejami zahtev obeh strank. Ta država bi bratski družila nalik novi Švici dele, ki bi bili odtrgani od obeh narodov. Vsa vprašanja, ki se tičejo varstva etniških manjšin in se na videz tako teško rešijo, bi bila rešena naravnim putem — vedno po vzgledu Švice — potem ustroja popolne enakosti, kar je nasprotno v narodnostnih državah, kakor sta Italija in Jugoslavija, nemogoče. In mogoče bi taka država, ki bi imela dovolj virov za svoj gospodarski obstoj, rešila pravično tudi težka vprašanja pristanišč in železnic v teh ozemljih potem enotnega in pravičnega ustroja.

Poudariti pa je vendar treba, da vmesna država, ki ne bi obsegala imenovanega ozemlja, ne bi služila svojemutavljajenemu namenu in ne bi bila sploh zmožna življenja. S tvorbo take države bi se raztežal zapadni del Jugoslovancev pod tri suverenitete, kar bi občutno škodovalo razvoju in napredku in celo ogrožalo obstoj.

Jugoslovansko odposlanstvo upa, da bo vzel vrhovni svet obrazložene misli blagohotno v pretres.

Podpisani: dr. Wilfan, dr. Podgornik, dr. Stanger.

Druga spomenica, ki je bila izročena ministrskemu predsedniku Nitti v slovenskem originalu z italijanskim prevodom, se glasi:

»Vaša ekscelencija! V trenutku, ko ima Vrhovni svet odločiti v jadranskem vprašanju, so Jugoslovani zasedenih ozemelj, ki se raztezajo od Drave do Kvarnera, čutili nujnost, da se sliši njihov glas, in so po političnem društvu »Edinost« v Trstu, ki jih zastopa, naročili podpisanim, da priobčijo Vrhovnemu svetu mirovne konference njihovo stališče v vprašanju, ki se tiče njihovih najvišjih koristi.

Podpisani prosijo vsled tega Vašo ekscelenco kakor predsednika sedanjega sestanka Vrhovnega sveta, da vzame na znanje sledeče:

Podpisani smatrajo za dolžnost, opozoriti Vašo ekscelenco na to, da prizadevanju prebivalstvu doslej ni bila dana priložnost, izraziti svojo voljo, in ta takozvana plebiscitarna manifestacija neka-

terih političnih skupin tega ozemlja se ne more smatrati za svobodni izraz volje vsega prebivalstva, a niti njegove večine. Poudarjamo zlasti dejstvo, da občine, ki so podale svojo izjavo soglasja z goričomenjeno manifestacijo, vodijo izvanredni komisariji, imenovani od italijanskih oblastev, kateri niso poklicani, da tolmačijo čustva in voljo prebivalstva, ki ni bilo zaslišano v tem predmetu.

Radi tega in zaupajoč v pravičnost svoje stvari, oprte na pravico samodoločbe, zahtevajo Jugoslovani ozemelj, zasedenih po Italiji, da naj se pozove vse prebivalstvo, da odloči o svoji politični usodi potom rednega plebiscita. V tem oziru bi

se lahko, ko se sprejme načelo plebiscita, predložilo glasovalno vprašanje, ki bi v svrhu, da se zagotovi mirno skupno življenje obeh plemen, moglo zavzeti konkretno obliko poravnave med obema nasprotnima stremljenjema.

Podpisani zastopniki jugoslovanskega prebivalstva predmetnih ozemelj se pozivajo na modrost in čut pravičnosti Visokega zbora in upajo, da se ne odloči o usodi tega prebivalstva, ne da bi bilo prej zaslišano.

Blagovolite, Vaša ekscelencija, sprejeti izraz najglobokejšega spoštovanja.

Najudaneji (podpisani) dr. Wilfan, dr. Podgornik, dr. Stanger.

Okrajna bolniška blagajna.

Bolniška blagajna je obvezna zavarovalnica za slučaj delavčeve bolezni. Je torej za vsakega delavca življenske važnosti in je zato vsak delavec brez razlike svetovnega naziranja enako zainteresiran na poslovanju in gospodarstvu bolniške blagajne.

Po vojni so si socialni demokratje prilastili pravico, da so vse bolniške blagajne združili pod ljubljansko okrajno bolniško blagajno. Niso imeli socialisti pri tem prepiranja, da je to koristno za delavstvo, ampak šlo jim je za to, da iztrgajo iz rok nesocialistov razne bolniške blagajne in na ta način pridobe za svojo stranko močnejše postojanke. Šlo jim je za to, da v kolikor mogoče mnogo krajev v Sloveniji ustanove ekspoziture svoje stranke in da bolniške blagajne plačujejo njihove agitatorje. In v resnici! Če pogledamo v kraje, kjer so bolniške blagajne, vidimo, da je vsak uradnik v bolniški blagajni zagrižen agitator socialne demokratske pa tudi komunistične stranke. Ljubljanska bolniška blagajna s svojimi podružnicami je postala gnezdo in ognjišče vsega socialno-demokratskega gibanja in agitacije. Saj ni čuda, ker te agitatorje plačuje delavstvo in glede na politično prepričanje, iz svojih žepov in sicer prav dobro plačuje. Prosilca za službo v bolniški blagajni ne priproča njegova zmožnost za zaproseno mesto, ampak ga priproča njegova agitatorična zmožnost in sila za socialnodemokratsko stranko. V bolniških blagajnah je danes zelo veliko uslužbencev, ki so prav dobri in vneti agitatorji za socialnodemokratsko stranko, ampak za svojo službo pa niso polnovredni in jih je sploh preveč. Zato pa jim dovoljuje načelstvo vsak čas dopustiti, da se posvetijo agitaciji za socialnodemokratsko stranko, kar gre seveda na račun ugodnih bolniških zavarovancev-delavcev. Znano nam je, da ima nekdo v Ljubljani dobro plačano mesto v bolniški blagajni, toda nikdar ga skoro ni v svojem uradu, ker ima ali dopust, ali pa prost izhod, kadar se mu poljubi v Frančiškansko ulico.

Toliko nepotrebnega uradništva pa stane tudi dosti denarja. Bolniška podpora se je res zvišala za trikrat predvojne podpore, toda doneski so se zvišali za več kot šestkrat. Že tu je mnogo denarja, za katerega je delavstvo prikrajšano v korist socialno-demokratskih agitatorjev. Mnogo denarja na podporah si prihrani bolniška blagajna tudi s tem, da za prvi teden boleznine ne da nobene podpore, kakor jo je dajala pred vojno. Prvi teden bolezni mora dati namreč gospodar polno plačo delavcu. Toda gospodje so si izmislili še lepše, kakor nam delavstvo pripoveduje, in kar je, če je resnično, goljufija nad ubogim delavstvom. Vsk delavec je namreč z ozirom na svoj zaslužek zavarovan v gotovem razredu in plačuje tudi bolniški znesek v tisti višini, kakor ga določa dotični razred. Ima torej tudi pravico do bolnišnine, ki jo določa dotični razred. To bi bilo pošteno in pravično. Delavstvo nam pa pripoveduje, da v slučaju bolezni ne dobiva tiste podpore, ki jo določa razred, v katerem je delavec plačeval, ampak en razred nižjo podporo. To je krivica in dolžnost merodajnih oblasti bi bila, da to krivico odpravi. To je tatvina, ki se vrši, ako je to res, na najbolj potrebnih revežih — bolnikih.

Rekli smo, da zmožnost dela v bolniških blagajnah ni predpogoj za sprejem v službo, ampak predvsem prosilčeva agitatorična zmožnost za socialno demokratsko stranko. Ni čuda potem, ako v Lemeževih političnih komunističnih šolah izvežban uradnik bolniške blagajne izvršuje lepe nauke komunistične šole tudi v praksi in ne razločuje več delavskega denarja od svojega, kakor se je to zgodilo menda v Celju in Slovenjem Gradcu. Govori se o tisočih kronah, o šampanju, o dolgih voznjah s kočijami, o lepih dekletih in neskončnem nočnem popivanju. In vse to na račun ubogih članov bolniških blagajn, ki so sami delavci. Vršila se je baje kratka preiskava od strani načelstva, pa ta preiskava je hitro prenehala in vsa stvar je lepo zaspala, ostala je le prazna blagajna.

Se mnogo je pritožb o ljubljanski bolniški blagajni in njenih podružnicah, o katerih nam delavstvo skoro vsak dan poroča. Ker je bolniška blagajna javen zavod, pozivamo pristojne oblasti, da napravijo enkrat konec krivicam, ki se gode delavstvu. Z odločno roko naj se poseže v to sršenovo gnezdo in napravi enkrat red Tistemu, ki bo to storil, bo delavstvo, tudi socialistično, iz srca hvaležno.

Ven z rovarji!

Zavratno početje komunističnih voditeljev, ki so pogнали delavstvo v stavko in povzročili krave žrtve na Zaloški cesti ne za delavske, ampak za svoje cilje in koristi, ni nikogar tako potrlo in presenetilo, kakor pošteno delavstvo samo. Temu delavstvu so se šele sedaj odprle oči, komu so sledili, kakšnim namenom so služili — v dobri veri, da služijo le interesom delavskega stanu.

Pošteno slovensko delavstvo — in tega je velika večina — noče živeti življenja divje tolpe služec za orodje posameznim pustolovcem in bolestnim okrutnikom. Naši vrli železničarji trpe v tej misli, ko se istočasno spominjajo tistih nedavnih, zanje tako slavnih dni, ko se je porajala naša domovina, in so ji bili oni s svojim požrtvovalnim, krepkim delom, s svojo strokovno sposobnostjo, s svojimi delavskimi vrlinami in značajnostjo krepka in zanesljiva opora. Tedaj je slovenski železničar slovel širom domovine in daleč izven njenih meja. Na to preteklost je sedaj padla temna senca. To boli železničarje že samo ob sebi.

Mi to razpoloženje med zavednim delavstvom popolnoma razumemo, zagotoviti pa moramo, da ga ni poštenega človeka v domovini, ki bi hotel iz zadnjih dogodkov kovati kapital proti delavstvu kot takemu, mu odrekati njegov pomen za službo, za obstanek in blagor splošnosti bodisi v preteklosti, bodisi v bodočnosti.

Ampak eno je gotovo: Zadnji štrajk, zasnovan in poveljevan od komunistov, je bil zločin. podjetje. Pravi krivec vzrokov in nesrečnih žrtve pa niso široke delavske mase, ampak najeti sluge mednarodnega komunizma in posamezni brezvestneži, ki jim niti ni za komunizem kot tak, ampak samo za prevrat, v katerem upajo priti na vrh. Te obsoja celokupno ljudstvo in z njimi je treba brezobzirno obračunati in sicer od zgoraj in od zdolaj. Oblasti naj nasproti njim uveljavijo moč zakona z vso neizprosno, istotako neizprosno naj pa obračuna s temnimi elementi tudi pošteno delavstvo samo. Ono dobro pozna tiste

med seboj, ki niso nikdar imeli dobre besede za našo novo državo, ki so vedno le hujskali in brizgali strup proti njej, proti veri in proti Cerkvi. Te elemente naj delavstvo samo izloči iz svoje srede, kakor izloči telo strupene sokove.

Delavstvo naj se ne da več begati od ljudi, ki jim je delavska stvar deveta briga. Mrtve žrtve z Zaloške ceste, ki so jih hujskači pogladi v smrt, kličejo delavskemu ljudstvu, da je treba obračuna z ljudmi, ki so s hujskanjem njih vrgli v grobove, njihove družine pa pogladi v bedo in pomanjkanje.

Proč z rovarji in hujskači, ki iščejo le sebe na račun delavskih življenj!

1. MAJ V BELGRADU.

LDU Belgrad, 1. maja. Ker so slušatelji strojnega oddelka tehnike belgrajškega vseučilišča izjavili, da bodo na 1. maj delali, da mesto ne ostane brez razsvetljave in cestne železnice, so delavci elektrarne sklenili, da ta dan ostanejo na delu. Tako je bil dne 1. maja Belgrad sicer brez prometa cestne železnice, a je imel zato električno razsvetljavo.

LDU Belgrad, 1. maja. Za današnji dan je bila sicer proglašena splošna stavka, toda zunanje lice Belgrada se s tem ni izpremenilo. Zaprte so bile edinele nekatere boljše kavarne, dočim so bile odprte srednje in manjše ter restavracije. Trgovine so bile vse odprte.

STAVKA V TRSTU.

LDU Trst, 29. aprila. V stavki trgovskih uslužbencev, bančnih uradnikov in uslužbencev v kemičnih delavnicah se ni izpremenilo nič. Zveza delodajalcev je poslala zvezi trgovskih uslužbencev pismo, v katerem odklanja predložene zahteve.

PREPOVEDANE VOZNEJE. 1. MAJA.

LDU Trst, 30. aprila. Vožnja z avtomobili, kamijoni, motornimi in navadnimi kolesi je, kakor se uradno poroča, prepovedana za dan 1. in 2. maja na vsem zasedenem ozemlju. Od te prepovedi so izvele voznice, ki se nahajajo v vojaški službi, v službi državnih oblastev, konzulatov in pooblaščenih javnih uradov. Prestopniki te naredbe se bodo kaznovali po obstoječih zakonih, a njihovo vozilo bo zaplenjeno.

Politične novice.

+ **Javna morala in socialisti** V večerajšnji številki se »Naprejek« hudoje nad »katoliški časopisjem« ter mu očita, da širi nemoralno, podivjanost itd. Niti pametnejši možje med socialisti tega ne bodo verjeli, kaj šele, da bi naše ljudstvo na tako pisanje kaj dalo. List, ki je še 29. aprila takorekoč pozival ženske v prostitucijo, še zagovarja moralno! V »Naprejeku« dne 29. aprila je namreč izpod peresa nekega (neke?) V. a. izšel oklic, ki pozivlje žensko, naj se osamosvoji. Ta socialistična osamosvojitve ženske pa je taka, kakor piše »Naprejek«: »Kaj družabni red za žensko ni krivičen? Kaj vas ne tepe, odkar postaja človeški rod? Kaj nam božji, cerkveni in posvetni zakoni ne odrekaajo naravnih pravic, ki jih pri vsakem žužku, pri vsaki travici respektira majka narava? Kaj nas li od vekov ne preganjajo vera, morala, javno mišljenje? Ali je mogoče svobodni rod, ki bo izšel iz nesvobodne ženske? ... Kdo naj Vam da to svobodo, ako si je ne boste vzele same? ... Pojdite, da skupno ovremo ta red... Da skupno uničimo ono moralo, ki nas ponižuje, oni zakon, ki vam stotisočerm ne dovoljuje živeti kot ženskam... Saj ste zmogljivi ljubiti!...« — Ne dvomimo, da je med socialisti še kaj moč in očetov, mater in hčera, ki bodo tako pisavo obsodili in obrnili hrbet tistim, ki hočejo iz poštenih delavskih žensk napraviti vlačuge!

+ **Politični razvoj na Hrvaškem.** Prejšnji liberalci in pravaši na Hrvaškem — sedanji demokrati in narodni klubaši — so dobili v zadnji dobi dva čisto nova, nevarna konkurenta: komuniste in ljudsko stranko. Ta dva sta jim odvzela ob zadnjih občinskih volitvah večino glasov. Demokrati in narodni klubaši so spoznali, da po stari poti ne poje naprej, da zahtevajo ljudje danes nekaj več nego par narodnih fraz. Demokrati so se zato vrgli na kmete s »samostojnim« kmetijskim programom — popolnoma tako kakor pri nas. Pri tem se opirajo na staro Gospodarsko društvo — nekaka naša Kmetijska družba —, ki je v rokah liberalnega advokata dr. Poljaka. Tako organizirajo »samostojno« kmetijsko stranko v banovini. Podobno gibanje se vrši v Bosni in Dalmaciji. S kakšnim uspehom, bodo pač pokazale prihodnje volitve. Narodni klubaši pa polagoma mečejo od sebe vse prisiljene ozire na vero oziroma na svoje pristaše v talarju ter se razvijajo v izrazito liberalno stranko. Ta pot jih pač vodi v smer, kjer se bodo prej ali slej srečali z demokrati. Temu srečanju se bo eden od daleč smejal: hrvatsko ljudstvo, ki je našlo svoje pravo mesto v ljudski stranki.

+ **Hrvatska ljudska stranka v občinskih volitvah.** V Draganiću je dobila Hrvatska ljudska stranka vseh 18 občinskih mandatov in tako popolnoma porazila komuniste, ki so se trdno nadejali zmage.

+ **Katoliško žensko društvo na Hrvaškem proti javni nenravnosti.** Materinsko društvo v Zagrebu je prejšnjo nedeljo sklicalo v mestni zbornici velik shod proti javni nenravnosti. Zastopana so bila vsa katoliška pa tudi druga ženska društva. Dvorana in galerije so bile prenapolnjene. Poročali so ga. Ženka Serdarušić o modi, plesih in kinu, zdravnik dr. Cvitanović o nezdravi sedanjosti, ki je vzrok prehladu in s tem mnogim težkim boleznim in dr. Ljubomir Maraković o izkvarjenem okusu sedanjega sveta. Iz sprejetih resolucij navajamo: Hrvatsko katoliško žensko društvo si bo prizadevalo, da pridobi domače proizvajalce ženskih oblek za to, da se pri izvrševanju naročb drže zahtev npravnosti, dostojnosti in pravega okusa; kot praznično oblačilo naj se za vse prilike uvede narodna noša; oblasti naj poostre cenzuro filmov in reklamnih plakatov; iz izločbo se morajo odstraniti vse knjige, slike in kipi, ki žalijo npravnost in zavajajo mladino. Kolikor tu ne zmore oblast, naj se skuša doseči potom privatne pobude. Naprosijo se učiteljski zbori vseh šol, da vplivajo na mladino v pravicah, podanih na shodu. Katoliški starši se pozivajo, da svojih otrok ne dajo v plesne šole, kjer se plešejo nenravni moderni plesi.

+ **Konec stavke železničarjev.** »Beogradska Štampa« piše v uvodniku: Smatrati se more, da je z večerajšnjim dnem železničarska stavka v Jugoslaviji končana. Na železnicah se je vzpostavil normalni promet. Na eni strani zatrjujejo, da so delavci zmagali, na drugi strani pa, da so doživeli poraz. Kaže, da se resnica giblje v sredini, t. j. ministrstvo za promet je zastopalo stališče, da je država starejša od poedinca. Železniški nameščenci so se uverili, da bo njihovim gmotnim zahtevam ugodeno. S poštenim sporazumom bo vsa stvar končana.

+ **Pri kardinalu Mercieru.** Dopisnik »Narodne Politike« v Louvainu je bil dne 2. aprila t. l. sprejet pri junaškem belgijskem kardinalu Mercieru. Kakor znano, je kardinal Mercier ves čas nemške zasedbe ostal na svojem mestu kot neustrašen in nepodkupen zagovornik pravic belgijskega naroda in ljudstva. Nemci so si na vse načine prizadevali, da bi spravili Mercierja z njegovega visokega mesta in iz Belgije, toda papež Benedikt XV. je držal nad njim svojo mogočno in očetovsko roko in Nemci so morali, čeprav s srdom, poleg svoje vojaške vlade trpeti moralno belgijsko oblast v osebi kardinala Mercierja. — Dopisnik »Nar. Politike« je ob svojem sprejemu pojasnil kardinalu današnje verske, politične in socialne razmere v Jugoslaviji, kar je kardinala izredno zanimalo. Rekel je, da je bil o marsičem drugače poučen. Zanimal se je tudi za naše odnose s Čehi in Poljaki, naglašajoč pri tem važno nalogo, ki jo imamo skupno s tema dvema narodoma kot prirodni most med vzhodom in zapadom, pravoslavjem in katoličanstvom. Zelo se je razveselil, ko je slišal o napredku katoliške stvari med Hrvati in Slovenci in delu katoliške akademične mladine ter naročil: »Sporočite svojim tovarišem, naj vztrajajo na začetem potu. Mislim, da vam je vaš jugoslovanski narod preveč mil, da bi mogli dopustiti, da bi služil za poizkus nevdržljivim teorijam.«

Dnevne novice.

— **Promet na južni železnici.** Obratno ravnateljstvo južne železnice naznanja: O polnoči od 2. na 3. maj se vzpostavi na vseh progah južne železnice celotni osebni promet v istem obsegu, kakor je bil pred izbruhom stavke. Razen tega vozijo tudi še vlaki: št. 35a in 36a na progi Ljubljana—Maribor in št. 509a in 502 na progi Zidani most—Zagreb. Nadalje vozita vsak ponedeljek in petek na progi Zidani most—Zagreb brzovlak št. 512, vsak torek in soboto pa brzovlak št. 513; ta dva vlaka vozita kurzne vozove Duna—Zagreb in Duna—Belgrad. Izjemoma vozita ekspresna vlaka št. 3 in 4 v tekočem tednu tudi v sredo in četrtek. Čas prihoda in odhoda vlakov je razviden iz stenskega voznega reda. Opozorja se pa, da odhaja vlak št. 39 po voznem redu od 1. maja iz Maribora ob sedemnajstih, torej 30 minut pozneje kakor dosedaj, in prihaja v Ljubljano ob 21.52.

— **Zdravniške službe v Velikovu, na Ptujski gori in v Bistrici v Rožu.** Razpisane so imenovane službe okrožnih zdravnikov. Interesenti se opozarjajo na razpis v Uradnem listu.

— **Plače vpokojencev južne železnice.** Vpokojeanci nam pišejo: Dva najvišja vpokojenca, katera sta služila vsak nad 40 let in bila tudi odklikovana, imata eden 630 K, drugi 500 K mesečno, brez vseh doklad. Uradnik 70 let star, kateri je služil 34 let, ima 80 K. Sprevodnik, popoln invalid, 6 oseb, 156 K mesečno. Služ-

benec, 74 let star, kateri je služil 46 let, 84 K mesečno. Zavirač, popoln invalid, brez leve roke in na desni brez spodnjih dveh prstov, družina 10 oseb, med njimi 8 otrok v starosti 2 do 17 let, ima mesečno 42 K. Vdova, katere mož je služil nad 30 let, ima mesečno 42 K. Vdova, katere mož je služil nad 30 let kot pomožni kurjač, je ostala brez pokojnine, tako da je morala stvar prepustiti advokatu. Vsi ti mučeniki, kateri so zvesto in pošteno služili in dali vse svoje moči v blagor države in človeštva, so ostali na milost samim sebi. Teh je pa v Jugoslaviji nad 3000 družin. Kakor bo že vsem znano iz časopisov, se nam bodo od 1. maja pokojnine stopnjevale zvišale, ali kaj bo ta malenkostna vsota, ker smo vsi že glavo zadolženi. Sedaj bodo naši dolžniki zahtevali plačilo, kako pa naj začnemo s tem dolgove plačevati? Ali ne bi mogla država prispevati tudi nekoliko in odpomoči? Mogoče bo kdo rekel: to je privatno podjetje? Počasi, prijatelj, ta izgovor je ničev! Južna železnica je srčna žila vse srednje Evrope, od katere je odvisno življenje milijonov ljudi, kar se je ravno sedaj pokazalo. Od tega podjetja ima, oziroma bo imela država največje koristi. — Pripominjamo še, da naše pokojnine niso iz državnih, ali pa iz sredstev podjetja, temveč smo to morali sami plačevati.

— **Alkoholna prepoved in ljudstvo.** Kdor ima priliko, priti med široke plasti ljudstva, bodisi v mestu bodisi na deželi, bo z veseljem opazil, s kolikim razumevanjem je ogromna večina sprejela odredbo vlade, s katero je prepovedala prodajo alkoholnih pijač. Doslej so se vse oblasti nekako bale, drezati v pivske in pijanske navade naših ljudi, češ to bi povzročilo viharje nevolje. V resnici se je pa pokazalo ravno nasprotno: Še nikoli nobene vladne odredbe ni morda ljudstvo pozdravilo s tolikimi simpatijami, kakor ravno prepoved alkohola. In to ne samo žene pijancev in taki, ki so že doslej živeli trezno, ampak tudi taki, ki so se v svoji človeški slabosti klanjali kralju Alkoholu in mu polagali na oltar le prevelik del svojih dohodkov. Delavci, ki so bili vajeni že na plačilni dan zapiti polovico plače, drugo polovico pa iz obupa naslednji dan, dočim je družina propadala npravn in telesno — se sedaj zopet čutijo dostojne moči, ki z delom svojih rok vsaj za silo preživljajo sebe in družino. Ti so vladi najhvaležnejši za njeno prepoved. Splošno se sliši le ena želja, naj bi ta prepoved če le mogoče ostala trajna. Na noben način pa se pitju nikoli več ne sme pustiti tistega razmaha, kakor ga je omogočal dosedaj obrtni red. V tem oziru naj vsaka vlada postopa brezobzirno in brez strahu: za seboj bo imela ogromno večino prebivalstva.

— **2300 kron vredne rjuhe.** 6 jih je bilo, so bile ukradene posestniku Francišku Mežanu iz Kamnega Potoka pri Veliki Loki.

— **Vlom v žitnico.** V noči od 26. na 27. m. m. so vlomili neznani zločinci v žitnico Martina Uhana v Rodnu pri Trebnjem in odnesli 10 mernikov koruze, 7 mernikov ječmenove zmesi, 13 kg slanine, 8 kg prekajenega mesa, moške spodnje hlače, zlato 20 cm dolgo žensko veržico in 2 zlata prstana z modrim kamnom. Uhan je oškodovan za 4830 kron.

Ljubljanske novice.

lj **Na kolesu umrl.** Včeraj je večja družba kolesarjev priredila izlet v ljubljansko okolico. Izleta se je udeležil tudi g. Ivan Gorec, oče imejitelja tvrdke Gorec. 63 let staremu možu je na kolesu postalo slabo, padel je in obležal mrtev. N. p. v m. l.

lj **Nagla smrt.** V soboto so našli na Starem trgu št. 20 mrvga l. 1856 rojenega Franceta Wagnerja. Pogrešali so ga več dni. Policija je našla Wagnerja ležati mrtvega za vrati, katera so komaj odprli. Pri uradnem poslovanju pod vodstvom g. revirnega nadzornika Habeta je ugotovil g. dr. Drč, da je umrl Wagner na izkravljenju pljuč ali želodca. Nasilna smrt je izključena.

lj **Nogometne tekme S. K. Sparta, Zagreb proti S. K. Ilirija, Ljubljana.** V soboto in nedeljo so se vršile na prostoru S. K. Ilirija prvi dve nogometni tekmi v tem letu. Krasno pomladansko vreme je privlačilo v soboto do 1200, včeraj pa nad 2000 gledalcev na novo planirano igrišče Ilirije. Rezultat je bil prvi dan 3:1 (v polčasu 0:0), drugi dan 2:0 (v polčasu 2:0) vsakokrat v korist Ilirije, kar pomeni za našo moštvo izredno lep uspeh. Ilirija je ekselentno igrala; posebno prvi dan je bila njena igra vzorna in fair ter kombinacija med napadalci, kakor tudi skupna igra med krilci in napadalci, naravnost izborna. Gole so zabili prvi dan: Bregar 1, Oman 2, drugi dan: Balinc 1, Bregar 1. Corners oba dneva 4:2 za Ilirijo.

lj **Tožbi dr. Žerjava.** Dr. Žerjav toži tiskarja Josipa Simončiča, kateri je na dan svojega godu dne 19. marca pri An-

žiču rekel, da je dr. Žerjav prigoljufal pet milijonov. Razpravo pri okrajnem sodišču vodi okrajni sodnik g. Avsec. Obtoženi Josip Simončič pravi: »Dne 19. marca sem obhajal god in sem si pri tej priliki privoščil nekoliko preveč pijače. Začel sem piti okoli 16. ure in ko sem približno dva litra vina popil, sem izgubil zavest.« Sodnik: »Ali ste kje slišali kaj takega govoriti?« — »Tak pogovor sem nekje slišal in mogoče je, da sem potem v pijanosti kaj bleknil.« Kovač Urbančič kot pričja zaprišezen izpove: Dne 19. aprila sem prišel okoli 17. ure v Anžičevo gostilno. Po preteku kake pol ure je prišel tudi Simončič nekoliko vinjen. Najprvo se je najedel in nekaj pil in začel svoje tiskarske komedije uganjati. Končno je dejal, da je dr. Žerjav prigoljufal pet milijonov. Welsa ga je opozarjal, da naj ne govori tako, Simončič je pa dalje trdil svoje in pristavil, da je dr. Žerjav nekemu izvedencu izvoznice podpisoval. Simončič pa je le vztrajal pri svojih trditvah. Vinjen je bil, toda govoril je stoje, ne da bi se opotekal, nasprotno celo stol je spretno vrtil po zraku. Simončič nato priznava, da je res tako govoril in obžaluje svoje dejanje. Zadeva se konča tako, da plača Simončič 300 K Jugoslovanski Matici in sode stroške. — Drugi slučaj je pa ta-le: Dr. Žerjav toži Antona Zitnika iz Čušperka, ker je v gostilni govoril, da je dr. Žerjav cestno blagajno oropal. Zitnik pravi: Dne 2. marca t. l. okoli 20. ure sem prišel v gostilno, kjer so me navzoči gostje pozvali s farškim podrepnikom, Zvezarjem; na to sem odgovoril: »Meni je pa Drobnič tako-le povedal, da je dr. Žerjav hotel oropati cestno blagajno. To pa mi je Drobnič par dni prej v vlaku pripovedoval. Priča Anton Rebolj iz Ponove vasi pravi: Dne 2. marca t. l. proti večeru nas je več sedelo v Koprivčevi gostilni na Grosupljam. Pogovarjali smo se o politiki in dejali, da je prišla zopet »klerikalna stranka na površje«, hvalili smo dr. Žerjava, nakar je rekel Zitnik: »Kaj ga boste tako hvalili, on je hotel cestno blagajno oropati.« — Gostilničar Koprivec je opozoril Zitnika, naj takih stvari ne govori, nakar je odvrnil Zitnik: »Da, da, res je, saj mi je Drobnič tako povedal.« Drobnič je grosupeljski župan. Zitnik potrdi, da je govoril tako, kakor je priča povedala. Sodišče je obsodilo Zitnika na 1000 K globe, oziroma na 14 dni zapore.

lj **Pet ključev** na obročku je bilo danes dopoldne od magistrata do Mencingerja zgubljenih. Najditelj naj jih odda na mestni stražnici.

lj **Iz gledališke pisarne.** Vsled nenadne obolelosti gosp. Rogoza je prevzel nagloma vlogo kapitana v predstavi »Smrti ples« gosp. režiser Šest.

lj **Prvi maj** je potekel mirno, brez vsakih dogodkov. Po nekaterih obratih je delavstvo delalo, ponekod pa je praznovalo.

lj **Pretkana goljufija.** Gospa Heutel je izročila gospodu Henrikju Bahunu v prodajo obleko njenega rajnega moža za 1400 K. Neki bolje oblečeni gospod srednje postave, srednje rejen, obratih brk, kostanjevih las, spredaj na desni strani spodaj 3 ali 4 zlate zobe, oblečen v modre hlače in rjav, kratek suknjič s ščipalnikom na nosu je rekel da kupi obleko, katero je prinesel g. Bahun zvečer pred hotel Ilirijo, kjer jo je opisani gospod, sprejel in nesel v hotel, češ, da si bo obleko tam ogledal. Od 7. do tričetrt na 10. zvečer je čakal g. Bahun »kupca«, kateri je pa medtem z obleko vred izginil.

lj **Voz ukraden** je bil posestnici Marjeti Pirnatovi v Dravljah. Voz, kateri je vreden 8000 kron, je črno pleskan, plesa in kolesa na platiščih imajo blede-želene črto; kolesa so pritrjena na osi z medenimi kapicami.

lj **Iz verižniškega urada.** Ker je prodajala kruh po 16 kron, je bila obsojena Marija Balašič na 100 kron globe. Zaplenili so 396 ovojev tobaka Franciški Kornik, 97 ovojev Ivani Molku, 22 ovojev Mariji Mraku in 94 ovojev tobaka Jakobu Celarcu.

Narodno gledališče.

Opera:

- 3. maja, ponedeljek zaprto.
- 4. maja, torek »Trovatore«, abon. C.
- 5. maja, sredo »Rusalka«, abon. B.
- 6. maja, četrtek »Faust«, abon. D.
- 7. maja, petek »Trovatore«, abon. E.

Drama:

- 3. maja, ponedeljek »Smrti ples«, abonement C.
- 4. maja, torek zaprto.
- 5. maja, sredo »Snež«, izven abon.
- 6. maja, četrtek »Snež«, abon. E.
- 7. maja, petek »Smrti ples«, abon. D.

Ure žepne popravila nasproti glavne pošte F. Čuden Sin, urar v Ljubljani.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.